

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ**

*Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015*

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. 6 п. 4 від « 28 » лютого 2019 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**ПРОГРАМА
вступних екзаменів до аспірантури**

освітньо-науковий ступінь

«доктор філософії»

галузь знань

05 – Соціальні та поведінкові науки

спеціальність

052 – Політологія

Київ 2019

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу
КНТЕУ заборонено**

Автор: Н.А. Латигіна, докт. політ. наук, проф.,

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри філософських та
соціальних наук протокол № 18 від «06» лютого 2019 р.

Рецензент: А.А. Кравченко, докт. філос. наук, проф.

ПРОГРАМА

**вступних екзаменів до аспірантури
зі спеціальності 052 «Політологія»**

SCIENTIA DIFFICILIS SED FRUCTUOSA

Автор: Латигіна Наталія Анатоліївна

2019

ВСТУП

Програма вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності 052 «Політологія» вміщує в себе базові теоретико-прикладні напрями політичної науки. Метою даного видання є перевірка у вступників до аспірантури професійних компетентностей щодо їхнього вміння самостійно аналізувати сутність політичних явищ і процесів, характеризувати основні принципи формування сучасної політичної системи, обґрунтовувати актуальні політичні проблеми, орієнтуватися в основних напрямках політичної думки, визначати теоретичні, духовні, прикладні та інструментальні компоненти політичного знання, їх роль і функції у підготовці політичних рішень, розрізняти політичні відносини і політичні процеси, суб'єкти і об'єкти політики, володіти навиками політичної культури, аналізувати сутність політичної влади, держави, політичного життя, міжнародні політичні процеси, місце та роль України в сучасному політичному просторі. Крім цього вступники повинні продемонструвати здатність до аналітичного мислення, вміння чітко, логічно і послідовно доводити свою думку та вільно оперувати понятійно-категоріальним апаратом політичної науки.

ЗМІСТОВНА ЧАСТИНА

Тема 1: Політика та наука про політику

Походження і сутність політики. Політика як суспільно-історичне явище. Функції політики. Структура політики. Суб'єкти і об'єкти політики.

Становлення і розвиток політології як науки і навчальної дисципліни. Об'єкт і предмет політології. Методологічні засади політології. Функції політичної науки.

Тема 2: Основні етапи розвитку політичної думки

Суспільно-політичні уявлення давнього світу і Середньовіччя. Політична думка Відродження та Нового часу. Сучасна політична думка. Основні політологічні школи.

Особливості становлення і розвитку політичної думки в Україні. Політичні концепції українських мислителів XIX-XX ст. (М. Драгоманов, Д. Донцов, М. Грушевський, В. Липинський).

Тема 3: Політична влада

Сутність влади як суспільного явища. Ресурси влади і основні види влади. Природа, сутність, особливості політичної влади.

Суб'єкти і об'єкти політичної влади. Сучасні теоретичні трактування політичної влади.

Легітимність політичної влади та її типи.

Тема 4: Політична еліта і політичне лідерство

Формування і розвиток елітарних уявлень. Основні теорії еліт. Сутність, структура і функції політичної еліти. Типологія еліт. Політична еліта сучасної України, особливості її формування.

Природа і сутність, функції політичного лідерства. Типологія політичного лідерства. Політичне лідерство в сучасній Україні.

Тема 5: Політична система суспільства

Сутність, структура, функції політичної системи суспільства, основні теорії і моделі політичних систем. Типологія політичних систем.

Політичний режим як механізм функціонування політичної системи суспільства. Сутність і основні типи політичних режимів. Поняття, основні виміри і форми демократії. Особливості і шляхи переходу до демократії в Україні.

Тема 6: Держава як політичний інститут

Природа і сутність держави. Поняття, основні ознаки, функції держави. Типи сучасних держав. Теорії походження держави. Форми державного правління. Форми державного територіального устрою. Громадянське суспільство.

Основні шляхи становлення і розвитку правової і соціальної держави та громадянського суспільства в сучасній Україні.

Тема 7: Політичні партії, громадсько-політичні об'єднання та рухи

Походження, сутність, ознаки, функції політичних партій. Типологія сучасних політичних партій. Поняття і типи партійних систем. Класифікація сучасних українських партій. Громадсько-політичні організації і рухи: сутність, ознаки, функції і види. Становлення багатопартійності в сучасній Україні.

Тема 8: Політична культура та політичні ідеології

Поняття, структура, функції, типи політичної культури. Співвідношення політичної свідомості і політичної культури. Стан політичної культури в Україні.

Поняття і функції політичної ідеології. Основні типи ідеологій в сучасному світі.

Політична соціалізація як процес освоєння суб'єктом політико-культурних цінностей. Етапи політичної соціалізації.

Тема 9: Політичні процеси

Поняття, структура, характер політичного процесу та його особливості. Типологія та основні стадії політичного процесу. Політичні конфлікти: сутність, типологія, функції та шляхи розв'язання. Політична модернізація.

Політична діяльність, політична участь та політична поведінка як складові політичного процесу. Вибори і виборчий процес. Основні види виборчих систем.

Тема 10: Міжнародна політика

Сутність, суб'єкти і базові принципи міжнародної політики. Сутність і зміст поняття «світове співтовариство». Співвідношення внутрішньої і зовнішньої політики. Основні тенденції сучасного світового політичного процесу.

Україна у системі міжнародних політичних відносин та її місце у сучасному геополітичному просторі.

КРИТЕРІЇ

оцінювання знань на вступному екзамені зі спеціальності для здобуття ступеня вищої освіти доктор філософії

1. Загальні положення:

Мета вступного іспиту зі спеціальності – оцінити відповідність знань, умінь та навичок вступників згідно з вимогами програми вступних іспитів до аспірантури.

2. Структура екзаменаційного білета:

Екзаменаційний білет вступного іспиту зі спеціальності складається з 3-х питань.

3. Критерії оцінювання:

- Рівень знань оцінюється за 100-бальною шкалою.
- Максимальна кількість балів за повні правильні відповіді: перше питання – 35 балів, друге питання – 35 балів, третє питання – 30 балів. Неправильна відповідь оцінюється у 0 балів.
- Особи, які отримали менше 60 балів до наступних іспитів не допускаються та участі у конкурсі не беруть.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основний

1. Політологія: підручник / В. Г. Антоненко, В. Д. Бабкін, О. В. Бабкіна, та ін. ; за ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. — 3-тє вид., переробл., допов. — Київ : Академія, 2016. — 567 с.
2. Бебик В. М. Політологія. Наука і навчальна дисципліна: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. М. Бебик. — Київ : Каравела, 2017. — 495 с.
3. Політологія [Текст] : Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навч.закладів / Л. М. Герасіна, В. С. Журавський, В. Я. Зимогляд, Н. П. Осипова. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Ін Юре, 2016. — 519с.
4. Політологія: наука про політику: підручник для студ. вищ. навч. закл. / М. І. Горлач, В. Г. Кремень. — Київ : Центр учбової літератури, 2018. — 840с.
5. Політологія: Навч. посібник для студентів вищих навч.закладів / І. Г. Дробінка, Т. М. Кришталь, Ю. В. Підгорецький. — К. : Центр учбової літератури, 2018. — 290с.
6. Політологія Нової доби: Навч. посібник для студентів вищих навч.закладів / Ф. М. Кирилюк. — К. : Академія, 2017. — 304с.
7. Практикум з навчальної дисципліни "Політологія" : навч.-практич. посіб. / О. М. Кузь, І. В. Жеребяткова, Д. С. Коротков, О. М. Сахань. — Харків : ХНЕУ, 2016. — 208с.
8. Піча В. М. Політологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. освіти / В. М. Піча, Н. М. Хома ; за ред. В. М. Пічі. — 5-тє вид., випр. і допов. — Львів : Магнолія, 2017. — 303 с.
9. Погорілий Д. Є. Політологія: 100 питань - 100 відповідей [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Д. Є. Погорілий. — Київ : Інкос, 2016. — 232с.
10. Рудич Ф. М. Політологія: Підручник для студентів вищих навч.закладів / Ф. М. Рудич. — К. : Либідь, 2017. — 478с.
11. Шляхтун П. П. Політологія: історія та теорія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. П. Шляхтун. — Київ : Центр учбової літератури, 2018. — 471с.
12. Політологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Штанько, Н. В. Чорна, Т. Г. Авксентьева, Л. А. Тіхонова. — 2-ге

вид., переробл. та допов. — Київ : Інкос; Центр учбової літератури, 2016. — 287 с.

13. Політологія. Хрестоматія. Автори – упорядники: проф. Кремень В.Г., проф. Кулагін Ю.І., доц. Латигіна Н.А., проф. Полуріз В.І. та ін. — К.: „Альтерпрес”, 2016. — 827 с.

14. Політологічний енциклопедичний словник. За ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. — К., Генеза, 2017. — 398 с.

Додатковий

15. Політологія. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. За ред. Кулагіна Ю.І. та Полуріза В.І. — К.: „Альтерпрес”, 2002. — 612 с.

16. Кирилюк Ф.М. Історія зарубіжних політичних вчень нової доби. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 414 с.

17. Латигіна Н.А. Демократія: реалії versus утопії. — К.: КНТЕУ, 2008. — 400 с.

18. Політологія. Навч. словник-довідник / За ред. В.М. Піча — Львів: Новий світ, 2004. — 315 с.

19. Політологічний словник / За ред. М.Ф. Головатого та Р.В. Антоноука. — К., 2005.

20. Пугачев В.П., Соловьев А.И. Введение в политологию. — М.: Аспект Пресс, 2002. — 320 с.

21. Терлецька І.В. Сучасний історіографічний дискурс сталінізму як форми тоталітаризму. — К.: КНТЕУ, 2009. — 162 с.

22. Терлецька І.В. Сучасна українська та російська історіографія сталінізму. — К.: КНТЕУ, 2013. — 320 с.

23. Цюрупа М.В., Ясинська В.С. Основи сучасної політології. — К.: Кондор, 2009. — 354 с.

24. Шульга М.А. Соціально-політичне управління. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 248 с.

25. Соловьев А.И. Политология. Политическая теория. Политические технологии. — М.: Аспект Пресс, 2002. — 558 с.

26. Політологія. Навчально-методичний комплекс. Автори: Кирилюк Ф.М., Конверський А.Е., Цвих В.Ф., Обушний М.І., Хилько М.І. та ін. — К.: Центр навч. літератури, 2004. — 697 с.

27. Кулагін Ю.І., Полурез В.І., Політологія. Практикум. — К.: КНТЕУ, 2010. — 232 с.

28. Баровська, Анастасія Валеріївна. Міфи щодо європейської інтеграції в офіційному дискурсі ЄС: аналіт. доп. / А. В. Баровська ; Нац. ін-т стратег. дослідж. - К. : НІСД, 2013. - 71 с.
29. Влада, суспільство, громадянин: проблеми взаємодії в сучасній Україні: аналіт. доп. / [Андрійчук Т. С. та ін. ; за ред. О. М. Майбороди] ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. - Київ : ІІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2013. - 63 с.
30. Держава і громадянське суспільство в Україні: пошук концепції співпраці: аналіт. доп. / [Балабан Р. В. та ін. ; за ред. О. М. Майбороди] ; Нац. акад. наук України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. - К. : ІІЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2013. - 371 с.
31. Дипломатична діяльність України у сучасному світі: [монографія] / [І. Р. Алексеєнко та ін. ; відп. ред. В. Ф. Солдатенко]. - Київ : Наукова думка, 2013. - 269, [1] с.
32. Паламарчук, Максим Олександрович. Виклики модернізації в Україні: політичні аспекти: монографія / М. О. Паламарчук ; Нац. ін-т стратег. дослідж. - Київ : НІСД, 2014. - 150 с.
33. Парахонський, Борис Олександрович. Міжнародне безпекове середовище: виклики та загрози національній безпеці України: аналіт. доп. / [Парахонський Б. О., Яворська Г. М., Резнікова О. О. ; за заг. ред. Кононенка К. А.] ; Нац. ін-т стратег. дослідж. - К. : НІСД, 2013. - 53 с.
34. Україна в європейському безпековому просторі: монографія / [В. А. Манжола та ін. ; за заг. ред. В. В. Копійки] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - К. : Київський університет, 2012. - 319 с.

Інтернет – ресурси:

35. Агенція суспільної інформації – www.asi.org.ua
36. Громадянське суспільство – www.civicua.org
37. Інститут громадянського суспільства – www.csi.org.ua
38. Мережа аналітичних центрів України – www.intellect.org.ua
39. Український незалежний центр політичних досліджень – www.ucipr.kiev.ua